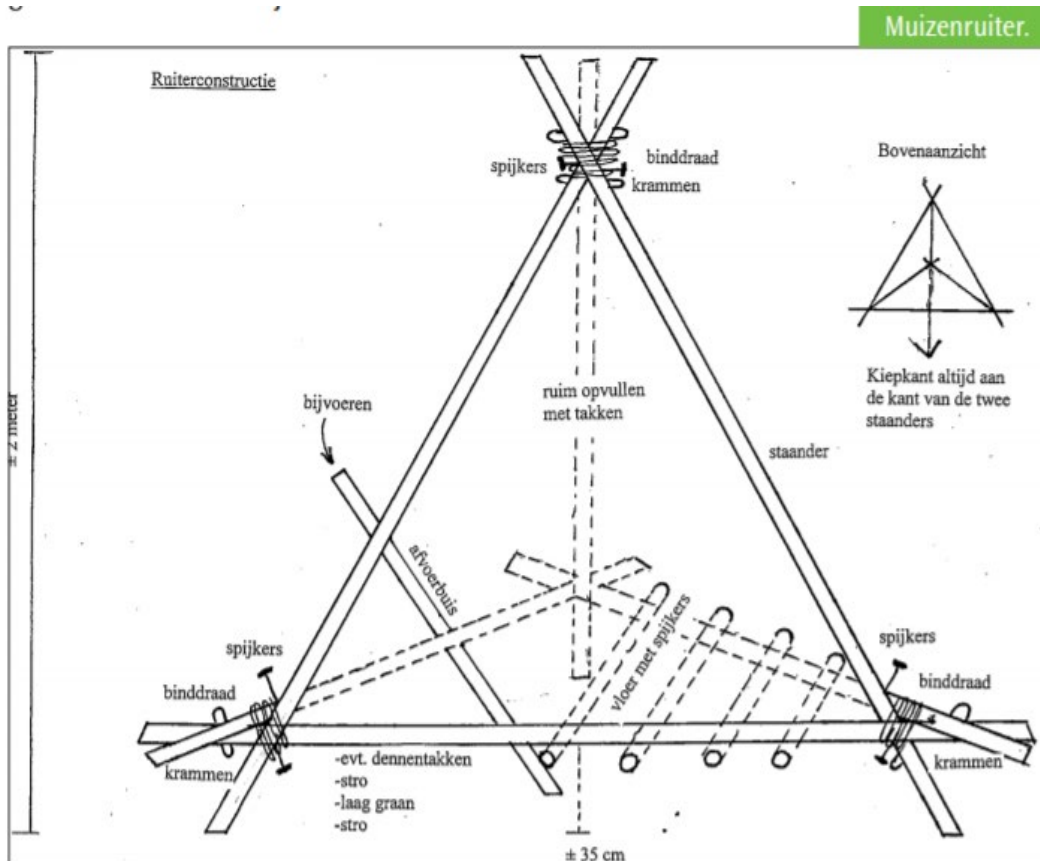

Verslag kerkuil Limburg 2019.

Kerkuilenwerkgroep Limburg

Muizenruiter (ontwikkeld door Peter Stijnen uit Stein).

Een simpele en goedkope manier om muizen aan te trekken op een erf is het plaatsen van muizenruiters (zie bovenstaande bouwtekening). Leg op de horizontale palen een flinke laag stro en of takken. Voer elke week wat graan in buis. Muizenetende soorten zoals kerkuil, steenuil torenvalk en buizerd zullen hiervan handig gebruik maken tijdens o.a. de winterperiode indien voedsel schaarser aanwezig is. Daarnaast kan het dienen als schuilplaats voor verschillende diersoorten.

Plaats indien mogelijk meerdere muizenruiters op uw erf in de buurt van een bestaande uilen- of torenvalkennestkast.

Vogelwacht Limburg.

Eindredactie verslag kerkuil: Ralf Bovee.

Overname van foto's is zonder toestemming van de fotograaf niet toegestaan.

Inleiding.

De winter van 2019 was aan de droge kant en vrij zacht met een gemiddelde temperatuur van 3,5 °C. In Arcen werd het zelfs 20,5 °C wat sinds 1901 nog nooit was waargenomen in Nederland. De lente werd tevens zacht. Maart werd zelfs zeer zacht en April zeer zacht met veel zon en er werden o.a. in Limburg temperaturen genoteerd van meer dan 25 °C. In mei bleef het droog en de zomer werd zeer warm (juni en juli gemiddeld 18,1 °C en 18,8 °) met 2 hittegolven 22 t/m 27 juli (extreem warm, meer dan 40 °C) en 23 t/m 28 augustus (nog nooit zo laat in het jaar een landelijke hittegolf). De herfst (september, oktober) was vrij zacht, vrij zoning en nat. In November werd het meer wisselvallig en koeler. Bovenstaande weersomstandigheden konden weleens ideale omstandigheden kunnen zijn voor het broedseizoen kerkuil in 2019.

In de noordelijke regio van de provincie Limburg werd in mei 2019 al snel duidelijk dat de kerkuilen vroeg waren en grote legfels hadden waaronder in Leunen met 12 eieren op 19062019 (zie foto hiernaast van Ralf Bovee). Verder werden op meerdere plaatsen broedsels aangetroffen met 7 jongen zoals in Afferden, Siebengewald, Mook, Velden en Broekhuizen.

In de omgeving van Venlo en Siebengewald werden in een kerkuilennestkast zelfs 8 jonge kerkuilen waargenomen in mei 2019. Zelden worden zulke grote broedsel geproduceerd door een kerkuilenpaar wat duidt op aanwezigheid van veel voedsel in de vorm van muizen in het voorjaar. Verder werden er verschillende tweede broedsel van een kerkuil waargenomen zoals in o.a. Ysselstein (20 september 2019), Siebengewald en Maasbree (oktober 2019).

In Zuid-Limburg werden tevens veel broedsels van een kerkuil in juni 2019 waargenomen. Ook hier waren 5 of 6 vliegvlugge jongen in een kerkuilennestkast geen uitzondering zoals in o.a. Ubachsberg, Enighausen en Oirsbeek. Verder werden er tweede broedsels kerkuil aangetroffen in Bocholtz (28 juni 2019), Schinnen, (27 September 2019), Schinnen (oktober 2019) en Oirsbeek (2 oktober 2019). Zeer bijzonder was het derde broedsel van kerkuil in Ransdaal. Hierbij mislukte het eerste broedsel kerkuil in eerste nestkast 24 juni 2019. Het tweede broedsel kerkuil bestond uit 1 vliegvlugge jonge kerkuil in tweede nestkast op 24 juni 2019. Het derde broedsel kerkuil werd aangetroffen met 5 jongen op 18 september 2019. Dit komt zelden voor in Nederland en zeer zelden in Limburg.

Helaas kregen we het trieste bericht over de gezondheid van Lex Verbeek. Een trouwe roofvogelbeschermers en jarenlange uilenbeschermers in hart en nieren in de omgeving van de Roerstreek. Als een echte boommarter beklom hij vele roofvogelhorsten. Verder was Lex al meer dan 20 jaar regio coördinator van de kerkuilenwerkgroep Limburg en stond hij aan de wieg van onze huidige werkgroep. Samen met ondergetekende, welke iets later aansloot, hebben we verschillende bijeenkomsten georganiseerd in Limburg voor de vrijwilligers en verslagen gemaakt over de kerkuil. Hopelijk is het herstel voorspoedig en veel sterkte voor je gezin. Hierdoor is er geen apart stuk geschreven over Midden-Limburg.

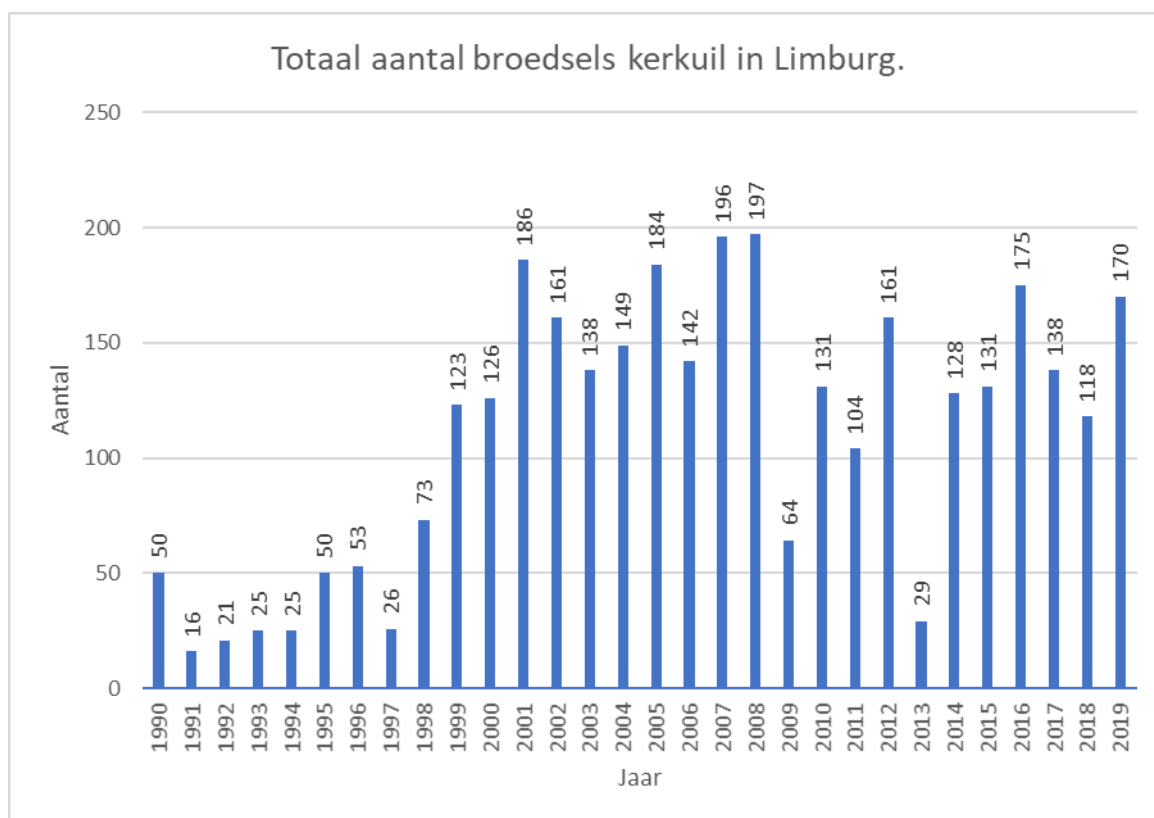
In het jaar 2019 besloot Henk Beckers te stoppen als provinciale coördinator, na jarenlang actief te zijn geweest, van de kerkuilenwerkgroep Limburg nav gezondheidsredenen. Helaas kampte Henk de afgelopen jaren met verschillende klachten waaronder zijn nek en hart waardoor het moeilijker werd om zijn verschillende functies in de natuurverenigingen voor te zetten en te blijven combineren. Jeroen Veldman en ondergetekende zullen samen hetgeen voortzetten en taken verdelen.

Als een ervaren en begaafd spreker wist Henk tijdens lezingen de luisteraar (jong en oud) te boeien over de natuur zoals over de kerkuil.

Tijdens een lezing in Helden in 1995 wist hij ondergetekende te inspireren om zich uiteindelijk te gaan inzetten voor het beschermen van de kerkuil in Limburg. Samen met Lex hebben we de afgelopen 10 jaar leuke momenten meegemaakt in Sint Odiliënberg ivm voorbereidingen vergaderingen of verslagen of veldbezoek. Ook de uitgebrachte film over de beschermingswerkzaamheden mbt roofvogels en uilen van jullie vogelwerkgroep “de Roerstreek” is memorabel.

Hopelijk kan het gedachtengoed worden voortgezet in de toekomst van jullie vogelwerkgroep. Vooral de jarenlange intensieve beschermingswerkzaamheden mbt roofvogels en uilen, waaronder de kerkuil, hebben geleid tot een hele verspreiding van o.a. kerkuil, steenuil, bosuil, boomvalk, torenvalk etc in de omgeving van de Roerstreek. Het zou mooi zijn wanneer dit wordt opgevolgd door een nieuwe generatie jongere mensen in de toekomst. Het zou erg zonde zijn indien na meer dan 30 jaar hard zwoegen en noeste arbeid het opgebouwde verloren gaat!

Tabel: broedresultaten kerkuil Limburg 1990 t/m 2019.

Broedresultaten kerkuil Limburg 2019.

Noord-Limburg.

De winter van 2019 kenmerkte zich door het zachte weer en weinig neerslag. Met een gemiddelde temperatuur van 3,5 °C was het vrij zacht. Daarentegen was februari 2019 zeer zacht (6,1 °C) en scheen de zon veel. Eind februari werd het in Arcen zelfs 20,5 °C wat nog nooit eerder in de meteorologische winter (december t/m februari) was waargenomen sinds 1901. In de lente kregen eveneens zacht weer waarbij maart zeer zacht (8 °C) werd maar wel nat. Ook in April werden hoge temperaturen gemeten waarbij rond 20 april 2019 op veel plaatsen meer dan 20 °C werd genoteerd en in het zuiden zelfs de eerste zomerse dag (minimum temperatuur meer dan 25 °C). Mei werd daarentegen met een gemiddelde temperatuur van 11,7 °C koeler en zoning met weinig neerslag. Begin mei kregen zelfs nog 1-3 dagen vorst met sneeuw (4 mei 2019).

Tijdens de zomer kregen we zeer warm weer met een gemiddelde temperatuur in juni van 18,1 °C tegen normaal 17,0 °C en werd de warmste juni ooit sinds 1901. In juli steeg het kwik met een gemiddelde temperatuur naar 18,8 °C. Op 24 t/m 26 juli 2019 werden we getrakteerd op de eerste hittegolf met extreme temperaturen voor Nederland. Voor het eerst sinds minimaal 3 eeuwen werd het in Nederland 40 graden of hoger. Het oudste warmte record van Nederland van 38,6 °C in Warsveld op 23 augustus 1944 sneuvelde en het nieuwe record van Gilzen-Rijen met 40,7 °C op 25 juli 2019 was een feit. Echter ook het Limburgse hitterecord werd verpulverd van Maastricht met 38,4 °C op 27 juni 1947 door het nieuwe record van Arcen met 40,2 °C op 25 juli 2019. Augustus was tevens warm met 18,4 °C en zoning. Op 23 t/m 28 augustus 2019 kregen we de tweede hittegolf van het seizoen welke nog nooit zo laat in het seizoen was waargenomen. De herfst was zacht zoning en nat. In september was met 14,5 °C. Tevens werd oktober zacht en nat. C normaal maar wel vrij nat. November was iets kouder dan normaal en zoning. In december werd het zeer zacht weer met 5,8 °C. Welke invloeden zouden bovenstaande weersomstandigheden hebben op het broedseizoen van de kerkuil?

Begin mei verschenen al berichten dat erg grote jonge kerkuilen in de nestkasten zaten. Vandaar dat er iets vroeger dan normaal op sommige locaties werd gecontroleerd. Al snel bleek dat er niet alleen grote jongen aanwezig waren maar tevens grote broedsels! Op veel locaties werden 5 of 6 jongen geteld. In Afferden, Siebengewald, Mook, Velden en Broekhuizen werden zelfs 7 jongen aangetroffen in de kerkuilennestkast in juni 2019. In Broekhuizen waren de jonge kerkuilen al vliegvlug. Dat er zelfs op 2 locaties een broedsel met 8 jongen werd geconstateerd is uitzonderlijk te noemen. Dit was het geval in de omgeving van Venlo en Siebengewald in mei 2019. Alleen in zeer goede muizenjaren worden broedsels van 7 of meer jongen waargenomen. Er werden uiteindelijk 7 mislukte broedsels geteld. Hierbij was het zonde dat in Veulen een legsel verloren ging van 12 eieren door hoogstwaarschijnlijk het uitvallen van één van de oudervogels. Er tevens een mislukt tweede broedsel van kerkuil met 7 koude eieren waargenomen in Siebengewald (Frank Peters).

Gezien de gunstige voedselomstandigheden (veel muizen aanwezig) was de kans aanwezig dat sommige kerkuilenpaartjes een tweede broedpoging zouden ondernemen. Dit was het geval in o.a. Ysselstein (20 september 2019), Siebengewald en Maasbree (oktober 2019) met respectievelijk 5 jongen waarvan 2 gesneuveld, 7 ei mislukt en 3 jongen.

4 van de 7 vliegvlugge jonge kerkuilen en roestplek in Broekhuizen op 19 juni 2019. (foto Ralf Bovee)

Er werden in 2019 tevens opmerkelijke waarnemingen gedaan in kerkuilennestkasten zoals bijvoorbeeld in Maasbree. Hierbij werd een mislukt broedsel van kerkuil met 1 ei waargenomen in juni 2019. De reden hiervan was dat een andere kaper op de kust deze plek tevens had uitgekozen als huisvesting, namelijk de hoornaar. In dit geval bleek het nest van de hoornaar uiteindelijk de ingang van de hele nestkast te blokkeren waardoor het ontoegankelijk werd voor de kerkuil. De laatste jaren wordt de hoornaar vaker waargenomen in o.a. kerkuilennestkasten en is daarmee mogelijk aan een opmars bezig gezien het warme zomerse weer.

Foto's mislukt broedsel kerkuil met 1 ei en nest hoornaar in nestkast kerkuil in Maasbree 28 mei 2019. (foto Ralf Bovee)

De verbazing was eveneens groot in een nestkast van kerkuil in Velden. Betreffende nestkast hing vrij in het gebouw op een hoogte van 7-8 meter. Nietsvermoedend klom Jos Billekens omhoog en gaf bij het openen van de nestkast aan: “geen jonge kerkuilen maar wel iets anders en goh wat leuk”. Een steenuilenpaar had door afwezigheid van kerkuil deze villa ingenomen op een zeer ongebruikelijke plek voor steenuil. Er zaten 3 jonge stenuilen in de nestkast. In de afgelopen 25 jaar hadden we één keer eerder zoiets waargenomen in Maasbree maar niet in een nestkast op dergelijke hoogte. Vandaar dat ondergetekende er tevens een stukje over schreef in de landelijke kerkuilen nieuwsbrief van de kerkuilenwerkgroep Nederland.

Foto's nestkast en broedsel steenuilen met Jos Billekens in Velden. (foto Ralf Bovee)

Een niet alledaagse waarneming werd gedaan in Lottum. Hierbij werd een kerkuil aangetroffen met een teek bij het oog. Helaas werden er wederom verschillende verkeersslachtoffers van kerkuil waargenomen langs de autosnelwegen A73 en A67. Gezien de toenemende versnippering van leefgebieden als gevolg van aanleg nieuwe wegen in het buitengebied zal dit o.a. hoogwaarschijnlijk een grotere bedreiging gaan worden voor de bestaande huidige kerkuilenpopulatie in Noord-Limburg. Zeker met de uitbreiding van grote industriegebieden zoals in de omgeving Venlo en Horst aan de Maas (“Klavertje 4” gebied) en in Venray en Oirlo worden grote landbouwgebieden verruild door kolossale logistieke gebouwen en de nodige infrastructuur zoals wegen, welke een grote impact gaan hebben op de huidige flora en fauna waaronder de populatie steenuilen en kerkuilen.

In de huidige situatie vorm dit gebied nog gedeeltelijk geschikt leefgebied, met nestplaatsen, fourageergebieden en roestplaatsen. We maken ons zorgen dat dit in de toekomst zal verslechteren.

LEGENDA

Bestaand (fysiek aanwezig)

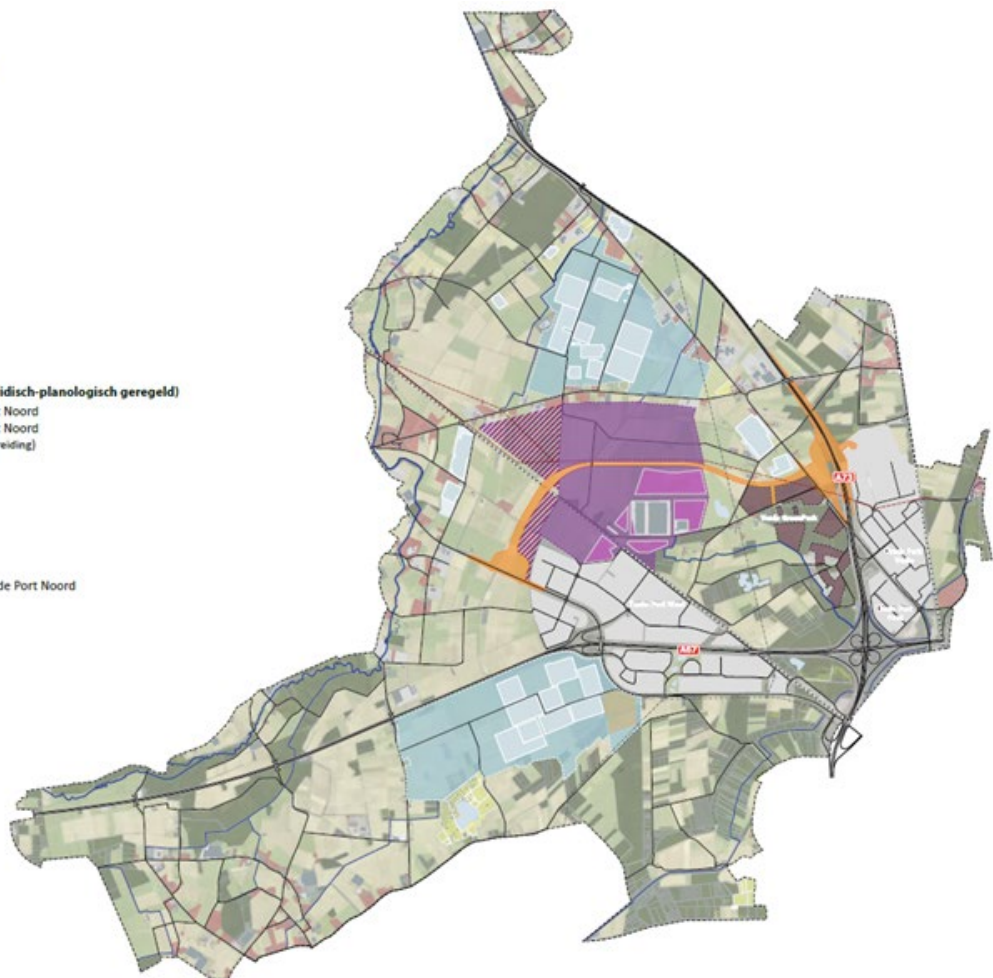
- Grens Klavertje 4-gebied
- Rijkswegen
- Overige wegen
- Spoorwegen
- Beekdalen
- Hoogspanningsleiding
- Oliepijpleiding
- Bebouwing
- Woonkernen
- Bedrijventerreinen
- Glastuinbouwgebied
- Bosgebied
- Grasland
- Akkerbouw
- Recreatie
- Wonen

Autonom in structuurvisie (juridisch-planologisch geregeld)

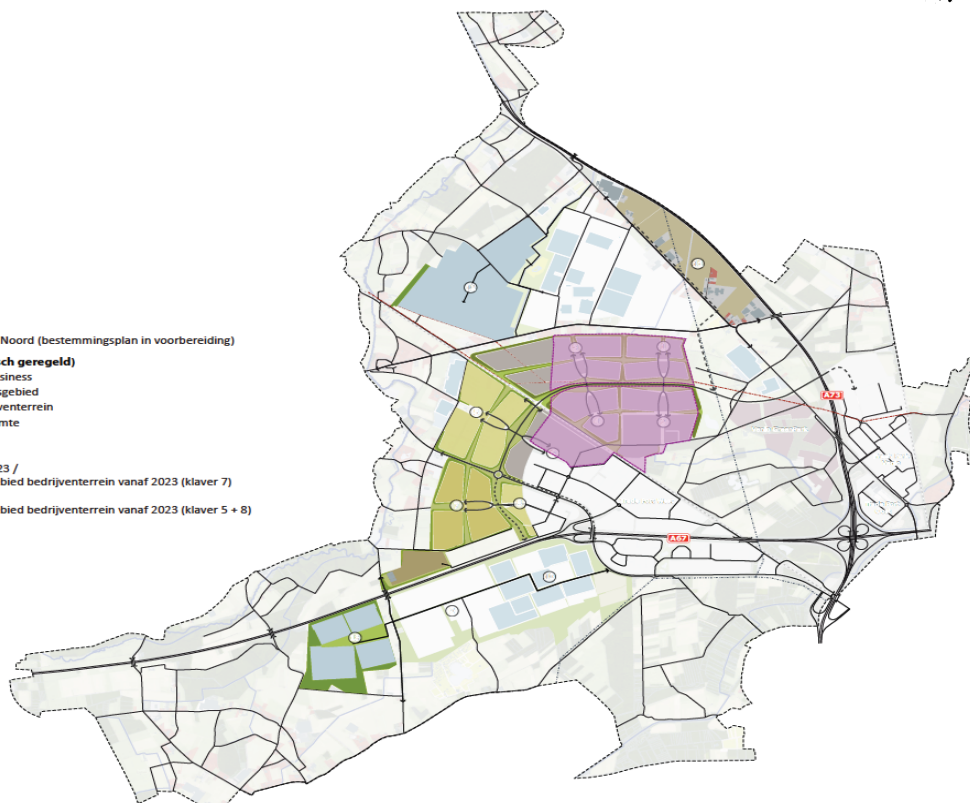
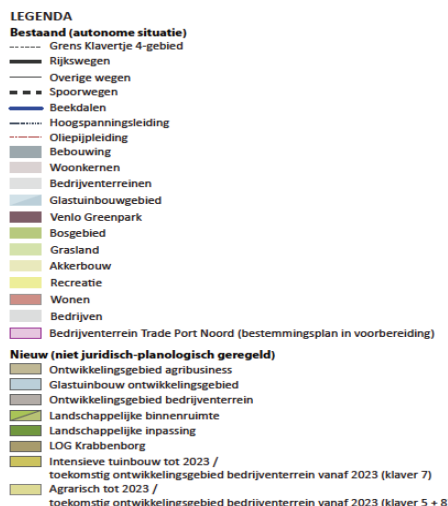
- Bedrijventerrein Trade Port Noord
- Bedrijventerrein Trade Port Noord (bestemmingsplan in voorbereiding)
- Agribusiness
- Venlo GreenPark
- Glastuinbouwgebied
- Greenportlane

Autonom in planMER

- Onderdeel projectMER Trade Port Noord

Landschapsplan 2010 Klavertje 4 bestaande situatie en autonome ontwikkelingen.

Te ontwikkelen werklandschappen (juridisch-planologisch) in de nabije toekomst.

Hopelijk komt er ivm het verdwijnen van leefomgeving van plant en dier zoals steenuil en kerkuil in o.a. “Klavertje 4 gebied” voldoende leefgebied gebied terug voor o.a. de kwetsbare soorten zodat deze niet volledig verdwijnen uit het landschap. Hierbij moet niet alleen gekeken worden naar kwalitatief verbeteren van nieuw in te richten gebied maar zeker ook naar een gewenste omvang ervan. Het verbinden van bestaande nog overblijvende leefgebieden in de buurt is tevens belangrijk maar hierbij dient men rekening te houden met de versnippering door o.a. nieuwe wegen waardoor uitval als gevolg van verskeersslachtoffers niet uit te sluiten valt voor vele aanwezige soorten. Bij wegen waar veel verkeersslachtoffers vallen zien wij graag dat er voorzieningen worden getroffen (zoals aangepaste hectometerpaaltjes met een “draairol” om het aantal verkeersslachtoffers te reduceren). Opgaande begroeiing langs wegen planten zal tevens een positieve uitwerking hebben op het reduceren van verkeersslachtoffers.

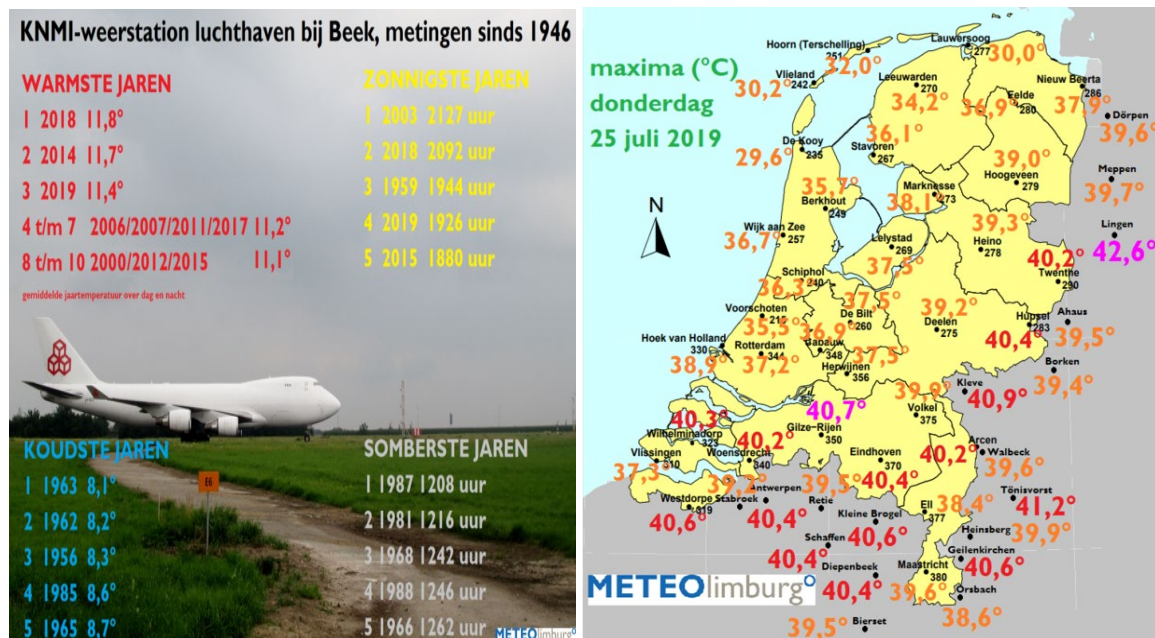
Herbezetting vanuit nieuwe aangrenzende gebieden naar nieuw in te richten leefgebied zou een uitkomst kunnen bieden voor de meer mobiele soorten mits leefgebied groot genoeg is. Anders kan dit zelfs leiden tot een aantrekking van sommige soorten indien hun leefgebied tevens kleiner wordt in omringende gebieden met een hoger risico om bijvoorbeeld verkeersslachtoffer te worden. Daarnaast wordt de overlevingskans van minder ervaren individuen alsmat kleiner indien grotere leefgebieden steeds meer versnipperd worden.

Rest mij iedereen te bedanken voor hun bijdrage en hulp voor het beschermen van de kerkuil in Noord-Limburg. In het bijzonder zijn dit: Jos B, Hans A, Ramon N, Koos H, Ger W, John T, Frank P, Bennie M, Frans V, Frans C, Jos B, Gerrit v M, Piet W, Wim G, Piet M, Mia H, Rob vd L, Henk C, Jan S, Thei R en Werner S.

Zuid-Limburg.

Het jaar 2019, waarin voor het eerst 40 graden werd gemeten, wordt uiteindelijk het op twee na warmste jaar ooit en op drie na zonnigste (1930 uur normaal 1600) ooit van Limburg. Het oude hitterecord van Maastricht van 38,4 °C op 27 juni 1947 wordt verpulverd door het nieuwe hitterecord van Arcen van 40,2 °C, gemeten op 25 juli 2019.

Er werd een vorstperiode waargenomen van 18 t/m 24 januari 2019 met op 21 januari 2019 -8 tot -9 °C. Er viel zelfs sneeuw in o.a. Zuid-Limburg met een lag van 3 tot 8 centimeter op 22 januari 2019. De meeste sneeuw (8-12 centimeter) viel uiteindelijk in het Vijlenerbosch en op het Drielandenpunt op 30 januari 2019 waarbij tevens de laagste temperaturen werden gemeten van Limburg van -11 °C en -13 °C. Het werd in februari de op drie na warmste en zonnigste februari ooit. De natuur was eind februari al twee weken vroeger dan normaal. Half maart viel er veel regen met de meeste regen in Zuid-Limburg bij Hoensbroek (160 mm regen in maart). April was zeer zonnig en op 13 april was er vort (-1 tot -3 °C) en overdag een beetje sneeuw. Op 21 en 22 april 2019 werd het meer dan 25 °C. Op 4 mei 2019 viel er sneeuw boven 250 meter hoogte in de regio Vijlen-Vaals op de Vaalserberg/Drielandenpunt met een sneeuwdikte van 4 cm.

De eerste hittegolf was van 22 juni t/m 1 juli 2019 gevolgd door een tweede hittegolf van 19 t/m 26 juli 2019 met extreme historisch hete dagen op rij bij het KNMI-weerstation in Arcen: 24 juli 39,2 °C, 25 juli 40,2 °C en 26 juli 39,9 °C. Op 27 juli wordt de hitte verdreven door forse onweersbuien waarbij in Noorbeek bijna 50 mm regen viel. De derde hittegolf was van 22 t/m 28 augustus 2019. Hierbij werd de meteorologische zomer (juni t/m augustus) de op twee na warmste ooit na 2003 en 2018). Record zacht werd het op 19 en 20 december 2019 bij het KNMI station in Beek waarbij 15,4 °C (19 december 2019) en 14,1 °C werd gemeten. De laatste maand van het jaar was iets natter dan normaal waarbij de meeste regen viel in Vaals.

De eerste berichten uit Zuid-Limburg waren hoopgevend. Op verschillende locaties werden broedsels van kerkuil aangetroffen met 5 of 6 grote jongen in juni 2019. Dit was o.a. het geval in Ubachsberg, Enighause, Wahlwiller en Schinnen. Het kerkuilenpaartje in Wahlwiller had als broedplek de nestkast in de kerk van Wahlwiller. Op 5 mei 2019 werden hier 5 jongen geteld door Ger Hensgens. Er zijn 3 ronde invliegopeningen (gaten) in deze kerk.

Interessant detail was dat gelijktijdig in één van de overige invliegopeningen een torenvalkenpaar hun kroost (3 jongen) heeft grootgebracht in juni 2019. In het laatste gat in muur zou volgens omwonenden een holenduif hebben gebroed.

Broedsel kerkuil met 5 jongen in kerk van Wahlwiller op 5 juli 2019. (foto Ger Hensgens)

Broedsel torenvalk met 3 jongen in gat in kerk Wahlwiller in juni 2019. (foto Ger Hensgens)

De eerste 4 weken van de herfst (23 september t/m 20 oktober) waren recordnat in Stein. In delen van Zuid-Limburg werd het de natste oktober in twintig jaar. Of dit mogelijk een effect had op eventuele tweede broedsels van kerkuil in Zuid-Limburg was nog maar de vraag.

In het najaar van 2019 werden ondanks het misschien wat ongunstige weer in herfst in Zuid-Limburg toch een aantal tweede broedsels van kerkuil waargenomen.

Kerkuil op paal in Doenrade in 2019. (foto Peter Eussen)

Op de plaatsen in Bocholtz en Banholt werd een tweede broedsel van kerkuil aangetroffen met 2 jongen op 28 juni 2019. In de plaats Schinnen werden zelfs op twee verschillende locaties een tweede broedsel van kerkuil waargenomen. Op de eerste locatie in Schinnen werden 7 jongen op 27 september geteld waarvan 6 vliegvlugge jongen geringd zijn op 25 oktober 2019. Op een andere locatie in Schinnen, waar eveneens 2 kerkuilennestkasten hangen, werd op 18 mei 2019 2 jonge kerkuilen en 2 eieren geteld. In de andere nestkast werden 5 jonge kerkuilen en 1 ei aangetroffen op 26 augustus 2019 waarvan de 5 jongen nog geringd zijn op 27 september 2019 door Gerard Muskens. In Oirsbeek had een kerkuilenpaartje bij een tweede broedsel 6 vliegvlugge jongen op 2 oktober 2019 nadat het eerste broedsel bestond uit 5 jongen welke geringd zijn door Rene Janssen op 10 juni 2019.

Een zeer bijzondere waarneming werd gedaan van een derde broedsel van kerkuil in 2019 door IVN Voerendaal (Peter Eussen en Suzie Evens). Dit was het geval in een klein dorp genaamd Ransdaal. Hierbij mislukte het eerste broedsel kerkuil waarbij in de eerste nestkast in de open schuur met uiteindelijk 2 koude eieren 9 juli en 26 augustus 2019. In de tweede nestkast in de koeienstal zaten 2 kerkuilen in de stal en 1 jong (tweede broedsel kerkuil) in de nestkast van ongeveer 50 dagen oud op 24 juni 2019. In de nestkast in koeienstal werd op 9 juli 2019 een derde broedsel van kerkuil met 4 eieren waargenomen. Tevens zaten er 2 adulte kerkuilen in de nestkast waarvan 1 exemplaar een Belgisch ringnummer L154768, museum sciences brusselles om had. Uiteindelijk werden er 5 jonge kerkuilen geringd door Arnold Bakker op 18 september 2019. Zeer zelden worden derde broedsels van kerkuil in Limburg waargenomen. Dit duidt vaak op hele gunstige voedselomstandigheden. Indien twee nestkasten aanwezig zijn op het erf, zitten in de eerste nestkast vaak nog jonge kerkuilen die nog niet uitgevlogen zijn en in de tweede nestkast begint het vrouwtje al met het broeden van het tweede legsel.

Broedsel kerkuil in Ransdaal op 18 september 2019. (foto Suzie Evens)

De vergrijzing onder de vrijwilligers in Zuid-Limburg begint tevens zichtbaar te worden onder de verschillende vogelwerkgroepen, IVN's en natuurverenigingen. Probeer nieuwe vrijwilligers erbij te betrekken die jullie af en toe willen meehelpen. Vele handen maken licht werk. In de omgeving van Wijlre, Gronsveld, Maastricht, Valkenburg, Beek, Brunsum, Kerkrade en Wittem zijn nieuwe vrijwilligers zeer welkom om zich in te gaan zetten voor het beschermen van de kerkuil. Tevens kan er samen worden gewerkt tussen vogelwerkgroepen mochten zich geen vrijwilligers aanmelden.

Rest mij iedereen te bedanken voor hun bijdrage en hulp voor het beschermen van de kerkuil in Zuid-Limburg. In het bijzonder zijn dit: Peter S, Peter St, Wiel B, Leon H, Jacques U, Jan d V, Ron P, Wiel P en Bart C, Carlo P, Hubert R, Ger H, Mat K, Piet P, Hans P, Albert vd D, Suzie E, Rebecca, L, Petra, Mark B, Frans D, Peter E en Jeroen V. Verder wil ik Mark B beterschap wensen met zijn gezondheid en een voorspoedig herstel.

Nieuws uit de regio.

Herstelde vogels keren terug naar de natuur.

Lokaal. 3 oktober 2019

Twee torenvalken, twee buizerds en diverse uilen zijn gisteravond de vrijheid tegemoet gevlogen.

Eerder dit jaar werden de dieren door onze dierenambulance opgehaald omdat ze te jong waren om zichzelf te redden of omdat ze gewond waren geraakt door bijvoorbeeld in contact te komen met prikkeldraad. Na maanden van intensieve zorg in [Natuurhulpcentrum Opglabbeek](#) was het moment aangebroken om de dieren terug te laten keren naar de plek waar ze vandaan komen; de Limburgse natuur. Aan vrijwilligers van de dierenambulance, de redders van deze dieren, de eer om de dieren vrij te laten aan de vooravond van Werelddierendag. Voorafgaand aan de vrijlating vertelde medewerkers van het Natuurhulpcentrum uitgebreid over de vogelsoorten en kregen de bezoekers informatie over het leefgebied, broedgedrag en het territorium van de dieren.

Vrijwilligers van dierenambulance Limburg lieten de vogels los.

Het najaar is ideaal om de dieren vrij te laten. Boeren beginnen volop hun maïs te oogsten en tijdens het maaien vallen stukjes maïs op het veld. Dit trekt grote aantallen muizen aan, waardoor er in deze periode veel muizen op deze open akkers te vinden zijn. Het is daarom voor de vogels niet lastig om voedsel te vinden.

Voorafgaand aan de vrijlating gaven medewerkers van Natuurhulpcentrum Opglabbeek uitleg over de vrijgelaten dieren.

De dieren zijn vrijgelaten op de Brunssummerheide, in een natuurgebied van [Natuurmonumenten](#).

Deze locatie is een enorm geschikt leefgebied voor de vogels omdat zij ook makkelijk de uitgestrektheid van bijvoorbeeld de Teverenerheide op kunnen zoeken.

Bron: Nieuws Dierenambulance Limburg.

Wie wat bewaart, die heeft wat...

Vaak maken vrijwilligers die in de weer zijn met de Kerkuil, van alles en nog wat mee tijdens het broedseizoen of daarbuiten. Ervaringen die een verhaal op zich zijn, zijn de moeite van het vertellen waard. Sommige verhalen zijn vol humor, tragiek of zo uitzonderlijk, dat ze verteld moeten worden. Anekdoten waar later met een lach of een traan op teruggezien kan worden, of waar een bijzondere herinnering aan vast zit. Naar die verhalen is de Kerkuilenwerkgroep op zoek, zodat het verslag niet alleen vóór vrijwilligers, maar ook door vrijwilligers gemaakt wordt. Elke vrijwilliger heeft een bepaalde betrokkenheid met de Kerkuil, en juist die betrokkenheid wil de Kerkuilenwerkgroep ook uitstralen naar haar vrijwilligers, door vrijwilligers actief te betrekken in de uiteindelijke vorm van het verslag. Of dit verhaal nu recent is, of uit een ver verleden...eender wat!

Een Kerkuil die Sint Nicolaas wil spelen, door zich in een schoorsteen te verschuilen... Een Steenuil of andere vogelsoort (bijvoorbeeld een Mandarijneend), een Hoornaar, een kat met jongen, steenmarter met jongen die een Kerkuilenkast kraakt... Een derde broedsel van kerkuil of een broedsel van kerkuil met tegelijkertijd een broedsel van holenduif of kauw in dezelfde nestkast. Een braakbal met een bijzonder prooidier of met een vogel die geringd is erin...krantenartikelen over (kerk)uilen (oud of recent)...of een boerenschuur die na 35 jaar trouwe dienst het veld moet ruimen...Noem maar op!

Ook wanneer er opmerkelijke vondsten worden gedaan van gewonde of dode Kerkuilen (bijvoorbeeld verstrikt in prikkeldraad, verdronken in drinkbak van vee of gewonde Kerkuil in schoorsteen), dan vernemen we dit graag van jullie. Zeker wanneer het om dergelijke voorbeelden gaat, zou het maken van **een foto** hiervan, zeer welkom zijn. Dit maakt het verhaal een stuk levendiger.

Wees niet bang om iets te schrijven. Het hoeft echt geen professioneel stuk te zijn. Het hoeft niet meer dan een halve bladzijde (A4) te zijn met eventueel een foto erbij. Wanneer u hulp nodig heeft dan willen we u hierbij graag helpen. U kunt ook alleen de gegevens aan ons doorsturen wanneer u niet een verhaal wilt of kunt schrijven.

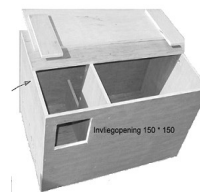

**STUUR UW TEKST OF GEGEVENS MET UW NAAM NAAR HET E MAIL ADRES
R.A.A.BOVEE@GMAIL.COM.**

Veiligheidsrichtlijnen bij het ophangen, afnemen en controleren van kerkuilenkasten

Het ophangen, afnemen en controleren van nestkasten is vaak een moeilijke zonet gevaarlijke klus. Daar onze werkgroep uit vrijwilligers bestaat, kan niemand verantwoordelijk worden gesteld voor eventuele ongelukken tijdens deze werkzaamheden. Toch menen wij (coördinatoren) dat het goed zou zijn om u wat richtlijnen te geven bij het uitoefenen van onze hobby.

Gebruik op gevaarlijke plaatsen een veiligheidsgordel met vanglijn

Ophangen van nieuwe kasten of verplaatsen en afnemen van bestaande kasten

- Zorg altijd dat je met minimaal 2 personen bent.
- Behoud bestaande broedlocaties kerkuil zoveel mogelijk in goed overleg met eigenaar ipv ophangen nieuwe nestkast in de buurt, bij een mogelijke verdwijning ervan.
- Bepaal in overleg met de locatie-eigenaar de plek waar de nestkast wordt geplaatst.
- Plaats de nestkast zodanig dat deze is te controleren (hoogte 4-5 meter is voldoende in schuur). Let op dat het deksel zodanig open gaat dat je direct in de kast kunt kijken. Verwijder het hijstouw pas nadat de kast is vastgezet.
- Maak gebruik van een touw en eventueel katrol om de kast naar boven te hijsen. Om afvallen tijdens hijsen te voorkomen, dient het touw via het invlieggat en de bovenopening aan de kast te worden vastgeknoopt.
- Zet de nestkast op twee plaatsen (onderkant en zijkant) vast met behulp van schroeven of telefoonbouten of bevestig L beugels aan muur waarop nestkast vastgezet wordt.
- Geef nieuwe nestkast locaties door aan de (regio)-coördinator.
- Gebruik alleen een deugdelijke ladder. Maak de ladder boven vast met behulp van een touw, zodra deze in de juiste positie staat, zodat deze niet kan wegschuiven tijdens de werkzaamheden.
- Indien gebruik wordt gemaakt van bestaande vaste ladders in schuren, controleer dan of er geen losse of kapotte sporten in zitten.
- Veranker de vanglijn op de plaats waar je moet werken zodanig dat deze een eventuele val kan doorstaan.
- Zorg dat er niemand onder het werkpunt aanwezig is.
- Informeer bij het betreden van de (hooi)zolder de locatie-eigenaar waar je wel/niet kan lopen. Vaak wordt het hooi of stro direct op losse balken gestapeld.
- Loop nooit over gewelven in kerken of kapellen, maar loop via de steunmuren.

Controleren van de nestkasten

- Zorg bij voorkeur dat je met 2 personen bent.
- Informeer altijd de locatie-eigenaar.
- Controleer vooraf of er geen wespen/hoornaars/bijen rondom de nestkast vliegen bij het beklimmen van de ladder.
- Gebruik veiligheidsmiddelen (veiligheidsgordel en vanglijn) waar dit noodzakelijk is.
- Indien er wordt geringd, laat de vogels dan met behulp van een zak naar beneden zodat deze op een veilige plek kunnen worden geringd en eventueel gewogen en gemeten.
- Gebruik bij het schoonmaken van de kast bij voorkeur een stofmasker (P2). Er wordt zodoende voorkomen dat er hinderlijk stof wordt ingeademd.

Werkschema Kerkuilen kastcontrole

November t/m mei

- **Kasten schoonmaken** (t/m januari)

Verwijder alle takken (afkomstig van nest kauw) uit de nestkast. Wanneer nestkast halfvol is of meer, verwijder dan het grootste deel van nest-braakbalresten uit de nestkast. Laat een laag van ± 3 cm op bodem van de nestkast liggen (hierop leggen kerkuilen hun eieren). Verzamel, indien aanwezig, de losse braakballen. Breng indien bodem nestkast leeg is weer een dun laagje braakbalmateriaal aan.

Neem eventueel voor het pluizen contact op met:

D. Bekker, Zoogdierenmonitoring, Oude Kraan 8, 6811 LJ Arnhem

Juni t/m september

- **Controleren van de kasten**

- Vanaf 1 juni kan het beste worden gestart met het controleren van de kasten. Ongeveer 70% van de broedparen leggen in april/mei hun eieren
- Controleer bij voorkeur in de avonduren om een eventueel broedpaar zo weinig mogelijk te verstoren.
- Controleer ook niet in periodes waarin het een aantal dagen achter elkaar heeft geregend. Zowel oudervogels als jongen zijn in deze natte perioden erg verzwakt. Alle onnodige verstoringen moeten dan worden vermeden.
- Noteer de **controledatum**, **aantal eieren** en/of **reeds uitgekomen jongen**. Schat hierbij de leeftijd van de jongen in verband met een tweede controle. Jonge Kerkuilen blijven ongeveer 9 tot 10 weken op het nest.
- Noteer tevens datum, aantal dode jonge of koude eieren tevens bij **mislukt broedsel**.
- Indien er besloten wordt dat de jonge vogels worden geringd, zorg dan dat dit gebeurt met de grootst mogelijke voorzichtigheid. Maak de ringer attent op het meten van gewicht en vleugellengte.
- Wees alert op eventuele **tweede broedsels** (september-november). Een regelmatig contact met de locatie-eigenaar is hierbij erg belangrijk.

Oktober

Opsturen van de gegevens begin oktober

- Stuur begin oktober de controlegegevens (**controle datum**, **succesvolle**, **mislukte broedsels kerkuil** en **niet broedende kerkuilpaartjes** rechtstreeks op naar Ralf Bovee (r.a.a.bovee@gmail.com) of Van Vlattenstraat 34, 5975 SC Sevenum. Formulieren hiervoor worden op de regiobijeenkomsten uitgedeeld. Heb je geen formulieren gebruik dan de registratiekaart achter in het jaarverslag of stuur een overzicht in een Excel bestand waarin **atlasblok**, **adresgegevens locatie**, **controle datum(s)**, **jaar nestkast opgehangen**, **aantal jongen of eieren van succesvolle en mislukte broedsels kerkuil** en **van 2 adulte kerkuil zonder broedsel in nestkast**.
- Ook de controle gegevens waar **geen broedgevallen** zijn geconstateerd zijn belangrijk.
- Vermeld tevens **bijzondere waarnemingen** zoals broedsels **bosuil**, **steenuil** of **torenvalk** met aantal jongen inclusief controledatum of een **steenmarter** of **kat** met jongen in nestkast kerkuil **inclusief foto (naam fotograaf vermelden)** voor het verslag.

Stuur in alle gevallen een controle-overzicht naar Ralf Bovee,
r.a.a.bovee@gmail.com of Van Vlattenstraat 34, 5975 SC Sevenum.

Vogelasiel.

1. Stichting Vogelasiel Bergen-L, Siebengewaldseweg 108, 5854 PD Bergen, 0485-341415, www.vogelasielbergen.nl en vogelasiel@zonnet.nl
Asielbeheerder: Ger en Jeu Welbers.
2. Stichting Vogelasiel Someren e.o., Busserdijk 11, 5715 RK, Lierop, 06-29799316 en info@vogelasielsomeren.nl
3. Natuurhulpcentrum Vogel-Asiel, Dennenstraat 24, 3660 Opglabbeek, 032-89854906, Limburg in België, www.natuurhulpcentrum.be

Dierenambulance.

1. Dierenambulance Limburg Zuid (Eijsden-Margraten, Maastricht, Valkenburg en Meerssen): 0900-4433224.
2. Dierenambulance Midden-Limburg (Nederweert, Weert, Roermond, Leudal, Maasgouw en Roerdalen): 06-11295306.
3. Dierenopvang Smakterheide (Horst aan de Maas, Venlo, Venray, Peel en Maas, Beesel en Bergen): 0478-220800.
4. Dierenambulance Nijmegen (Gemeente Gennep): 024-3550222.

Richtlijnen hoe te handelen bij gewonde uil.

1. Pak een gewonde of zieke uil op de grond indien nodig op met handschoenen en zet de vogel tijdelijk in een doos of een doos erop met luchtgaten, zodat het zich niet verder kan bezeren of verdwijnt of door een ander dier wordt aangevallen vb. hond, kat of steenmarter).
2. Neem contact op met het vogelasiel of dierenambulance en vraag om advies.
3. Een jonge kerkuil (herkenbaar aan veel pluus ipv echte veren) die wordt aangetroffen op de grond en kwetsbaar is voor bijv. huisdieren, is het raadzaam om de vogel op een veilige plek te zetten (bijvoorbeeld terug in nestkast indien aanwezig).
4. Indien dezelfde jonge uil de dag erop wederom verzwakt wordt aangetroffen dan het vogelasiel bellen om advies.

Richtlijnen hoe te handelen bij een dode uil.

1. Indien u een dode niet geringde uil vindt geef dan de vindtdatum, vindplaats en mogelijke doodsoorzaak door aan de kerkuilenwerkgroep Limburg.
2. Indien u een dode geringde kerkuil vindt geef dan het ringnummer door aan het vogeltrekstation in Heteren via hun website.
3. U krijgt dan na verloop van tijd een **terugmelding** met gegevens over de uil zoals leeftijd, afstand tot ringplaats etc. Stuur een kopie van deze terugmelding naar de kerkuilenwerkgroep Limburg.

Vogeltrekstation Heteren

Postbus 50
6700 AB Wageningen
+31(0) 317473465, info@vogeltrekstation.nl

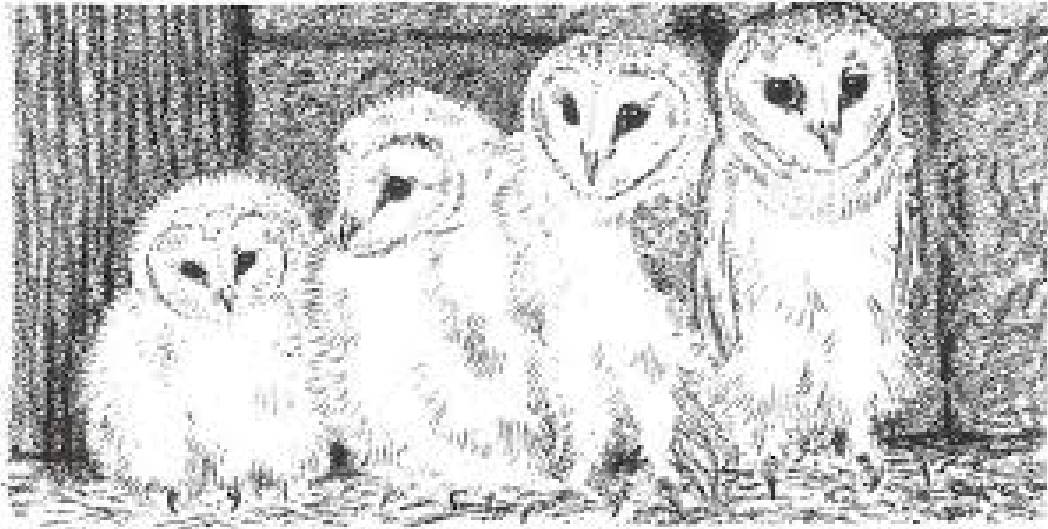

Kerkuilenwerkgroep Limburg:

Contactpersoon: Jeroen Veldman, Angerensteinstraat 79, 6535 JN Nijmegen,
06-55107128 en kerkuillimburg@hotmail.com

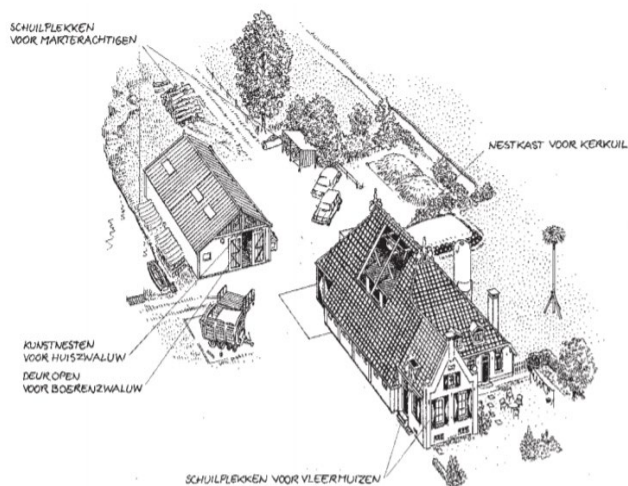
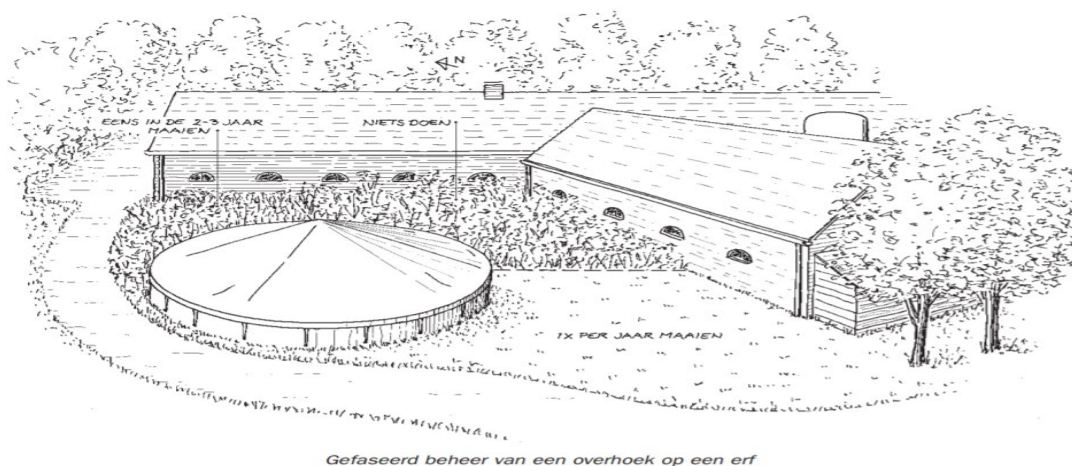
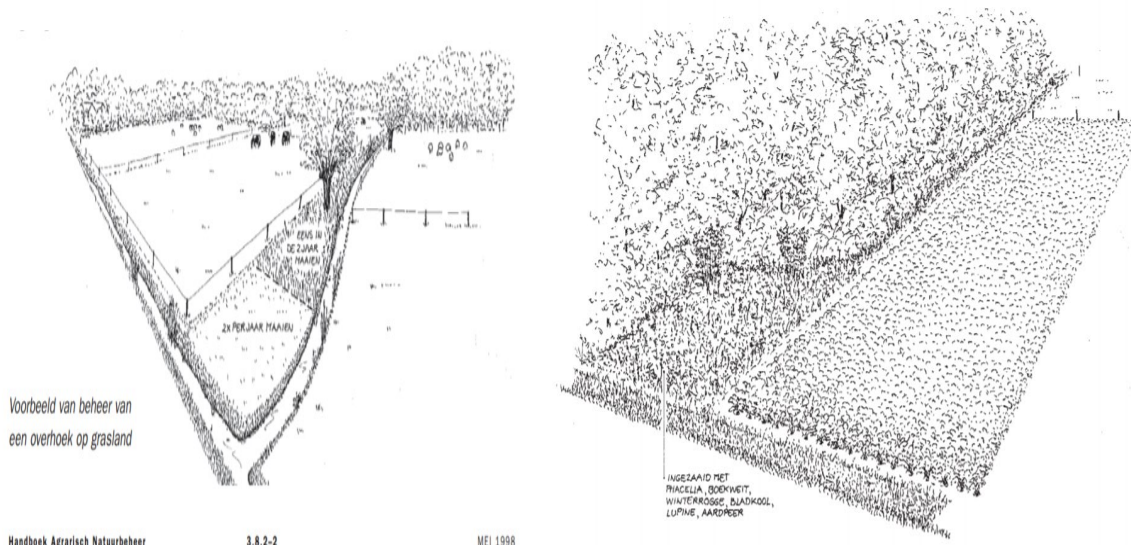
Coördinator Noord en Zuid-Limburg:

Ralf Bovee, Van Vlattenstraat 34, 5975 SC Sevenum, 077-3512055 en
r.a.a.bovee@gmail.com.

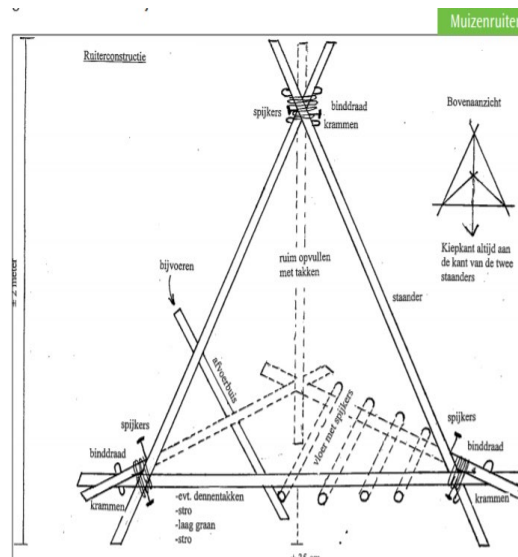

Leefgebied verbetering van o.a. kerkuil rondom boerenerf en omliggend platteland.

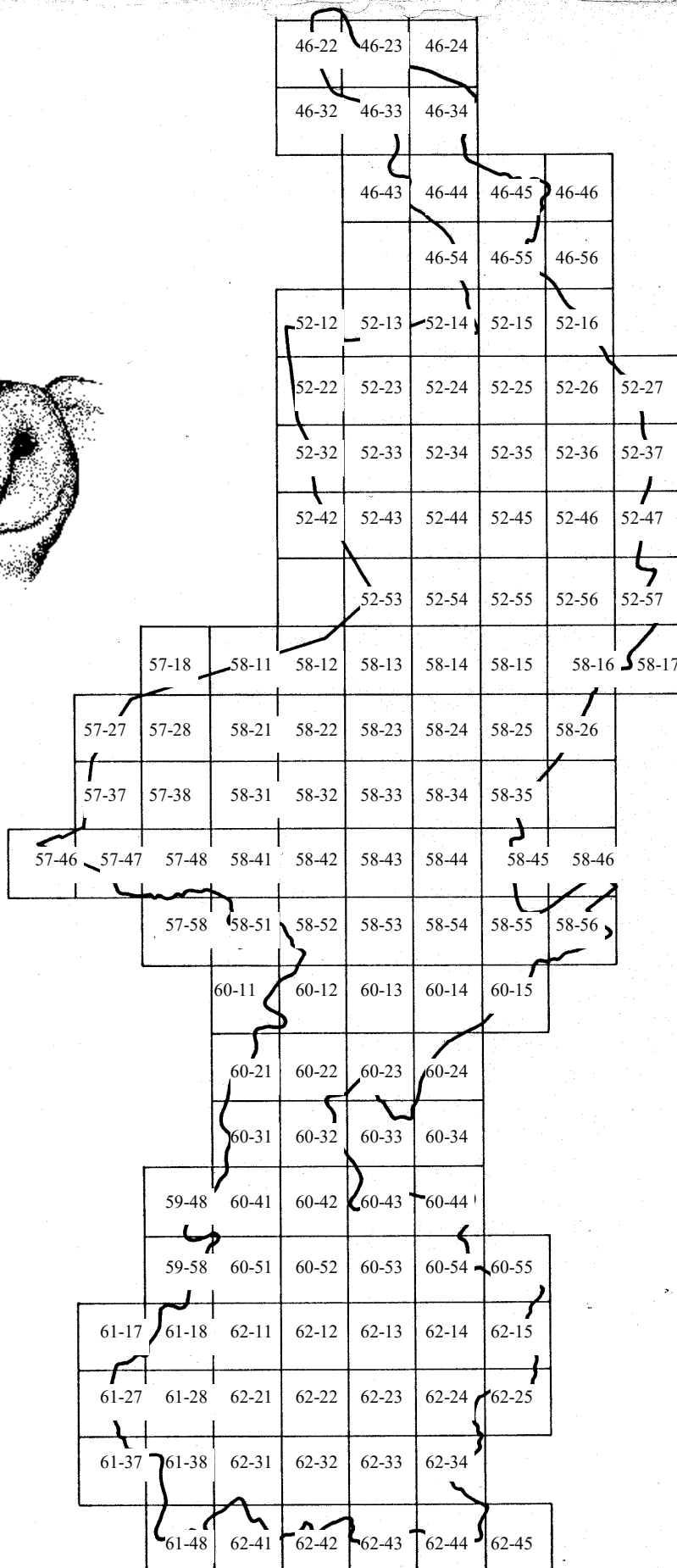

Leefplekken voor vogels en zoogdieren in gebouwen

Regio: Limburg
Ralf Bovee
Van Vlatenstraat 34
5975 SC Sevenum
Tel. 077-3512055
r.a.a.bovee@gmail.com

KERKUILENWERKGROEP NEDERLAND

Landelijke kerkuilen inventarisatie

Jaar:

Landelijk

NESTPLAATSGEGEVENS

Regio: Nr: Subnr: Regiocode :

Is deze nestplaats sinds 1976 eerder bezet geweest? JA / NEE

Atlasblok :

Kast aanwezig sinds

Amersfoort coörd:

Naam **:

Adres **:

Postcode**

Plaats **:

Bijzonderheden

Nesttype *:

KB kast tegen buitenmuur
 KG kast in gebouw
 KP kast tegen binnenmuur zonder pijp
 KZ idem, met pijp
 UI uilebord of duivehok
 anders, nl. #

Gebouwtype *:

HZ boerderij, Hooizolder
 KT kerkstoren
 KZ kerkzolder
 SD schuur met invliegopeningen
 SG gesloten schuur
 SK kapschuur
 WB woonhuis
 XX niet in gebouw
 anders, nl. #

Bedrijftype *:

BA akkerbouw
 BG gemengde landbouw
 BT tuinbouw
 BV veeteelt
 GO graanopslag
 NB natuurbeheer-bosbouw
 VU vuilstort
 XX niet nabij bedrijf
 anders, nl. #

BROEDSELGEGEVENS

Heeft op deze nestplaats dit jaar al eerder een broedsel plaatsgevonden?

JA / NEE

Aantal uitgevlogen jongen:

Naam ringer

Ringernr

Aantal jongen geringd

Waarnemingen ***

..... Eieren (ei):

..... Niet uit (nu):

..... Jongen (jm):

..... Uitgevl. (juv):

..... Dood (†):

* omcirkelen of aankruisen hetgeen van toepassing is.

** eigenaar / gebruiker gebouw (eventueel kan worden volstaan met atlasblok of Amersfoort coord. en landelijk volgnummer)

*** alle controledata + gegevens (aantal eieren en jongen, vleugellengte, dode jongen, niet uitgekomen eieren, bijzonderheden)

zie de volledige lijst met codes